

Mihalovics Zsigmond beadványai XII. Piusz pápához – I. rész ^[1]

XII. Piusz pápaságának (1939–1958) levéltári anyagát Ferenc pápa döntése értelmében 2020 márciusa óta lehet tanulmányozni. Itt, magyar vonatkozások után kutatva, találtam rá Mihalovics Zsigmond tekintélyes mennyiségű gépelt, dokumentumonként aláírt, olasz nyelvű beadványaira. Terjedelmi okokból két közlésre bontva hozzuk a dokumentumokat.

Bevezetés

XII. Piusz pápaságának (1939–1958) levéltári anyagát Ferenc pápa döntése értelmében 2020 márciusa óta lehet tanulmányozni. Mint ismeretes, öt nappal a nyitást követően a levéltári kutatótermekek a COVID-19 miatt be kellett zárni, majd néhány hónap elteltével csökkentett létszámban engedték csak be a kutatókat.

A Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárának^[1] anyagából a magyar vonatkozások inventáriumát rögtön, 2020-ban közzétettük,^[2] azzal a megszorítással, hogy csak az 1939–1948 közötti évekre, mert a levéltári anyag digitalizálása 1949-től még csak részleges. Továbbá nem tértünk ki az ún. Fehér Dobozok (Scatole Bianche) hungarika anyagára sem, hiszen ezek digitalizálása csak később készült el.

A Fehér Dobozok XII. Piusz pápa lakosztályában a pápa személyes levéltárát képezték, utólag kerültek be a fentnevezett levéltár állományába. Jelzetük: Pontificato Pio XII, Fondo Spogli, Periodo V, Scatole Bianche Pio XII. Ungheria: Appunti di Mons. Sigismondo Mihalovics, Posizione 2, ff. 66-136, 1948. Rapporti con il Comunismo.^[3]

Itt, magyar vonatkozások után kutatva, találtam rá Mihalovics Zsigmond gépelt, dokumentumonként aláírt, olasz nyelvű beadványaira, amelyek mennyiségre tekintélyesek: összesen 74 gépelt fólióról van szó. Dátum nem szerepel mindegyiken és a felvételek alapján nem egyértelmű, hogy az iratsomó eredetileg ugyanebben a sorrendben készült-e.

Mihalovics Zsigmond (1889-1959)

Forrás: SERES FERENC: *Mihalovics Zsigmond élete és művei. Pilisszentlélek, 1993.*

Mihalovics Zsigmond

Pápa mellett, Homokbödögén született 1889. október 20-án. Kántortanító édesapja korai halála után plébános nagybátyja támogatta tanulmányában. Bécsben, a Pázmáneum növendékeként tanult a Bécsi Egyetemen. 1914-ben szentelték pappá. Budapest-herminamezői plébános (1924–1944), esztergomi kanonok (1944–1951) a budapesti karitás érseki biztosa (1931–1942), az Actio Catholica országos igazgatója (1932–1948), Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottságának tagja (1923–1945), felsőházi tag (1942–1944).^[4] Az 1938. évi Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egyik fő előkészítője és megrendezője. 1945-ben mind Grósz József kalocsai, mind Mindszenty József^[5] esztergomi érsek fontosnak tartotta, hogy továbbra is ő vezesse a Katolikus Akciót. Ebben a minőségében ő irányította a külföldről beérkező katolikus segélyek szétosztását, az „Új Ember” katolikus hetilap kiadását, továbbá részben a Mindszenty által meghirdetett 1947/1948-as Boldogasszony-év megszervezését.^[6] Illetékességéből részben hozzá tartott az egyházi iskolákért vívott küzdelem is. 1948-ban menekült külföldre, két évig Rómában élt. Távollétében tíz év börtönre ítélték. 1948 novemberében létrehozta Rómában a Külföldi Magyarok Katolikus Akcióját,^[7] majd Samuel Stritch^[8] bíboros meghívására 1950-ben Chicagóba költözött, ahol 1959. augusztus 28-án hunyt el.

XII. Piusz pápa (sz. Eugenio Pacelli, 1876-1958)

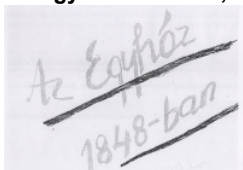
Mihalovics Zsigmond jelentései XII. Piusz pápa személyes levéltárában

Az a körülmény, hogy ezek a jelentések nem csupán eljutottak a pápához, hanem onnan nem is kerültek ki, arra enged gondolni, hogy konkrét hivatali lépés nem következett belőle, tehát feldolgozásra nem kellett kiadni a pápa titkárságának, az államtitkárságnak. Bizonyára azért, mert maga a feljegyzés készítője személyes úton juttatta el és szóbeli választ kaphatott. Erre utal az a körülmény is, hogy egy másik témában, a magyar menekültek helyzetéről készített emlékeztetőjét Mihalovics 1950 márciusának végén, áprilisának elején *Mons. Giulio Barbettának*, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja referensének (minutante)[9] adta át.[10]

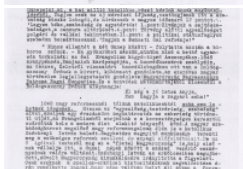
Arra is gondolhatunk, hogy XII. Piusz annyira fontosnak tartotta ezeket a háttérinformációkat, hogy magánál tartotta őket, mint sok más, főleg Németországra és más országokra vonatkozó iratot. Ezért is indokolt, hogy szövegeket magyar fordításban közzétegyük. Kerestük ugyan az eredeti feltételezhetően magyar nyelvű szövegeket, de a Pápai Magyar Intézet levéltárában nem találtuk ezeket,[11] Mihalovics chicagói hagyatékát pedig nem ismerjük. Az olasz nyelvű beadványokat *Falvai Teréz* fordította.

Az itt közölt első dokumentum egy 1948. augusztus 16-án kelt levél XII. Piuszhoz, amelyben bőven kitér a katolikus karitászműködésének akadályozására, a keltezetlen másodikban leírja a Magyarországról történő távozás indokait, a szintén keltezetlen harmadikban pedig ismét a Karitászműködésének akadályoztatását ismerteti. Míg az elsőben egyes szám első személyben, itt harmadik személyben fogalmaz, így lehet, hogy nem a pápának szánta, hanem hivatali célokra összefoglalásnak. Terjedelmi okokból egy második közlésben hozzuk a további dokumentumokat.

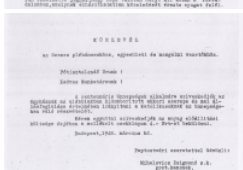
Az Egyház 1848-ban, Actio Catholica kiadása, sokszorozott, 32 oldal

[3]

[4]

[5]

[Tovább a galéria oldalára](#) [6]

Az Egyház 1848-ban, Actio Catholica kiadása, sokszorozott, 32 oldal

A XII. Piusznak beadott olasz nyelvű összefoglalás ennek alapján készülhetett

1848 márciusában már országos terjesztésre került: a püspökökön kívül minden plébános, egyesületi és mozgalmi vezető megkapta. A forrás jelzete: Pannonhalmi Főapátság Könyvtára, 33d A 24 - 041066

Mihalovics Zsigmond levele XII. Piusz pápához

Róma, 1948. augusztus 16.

10 számozott oldal

Szentéséges Atyám,

a legmélyebb tisztelettel legyen szabad színe elé járulnom azzal a kéréssel, hogy átnyújthassam Szentéségednek az általam saját tapasztalataim alapján készített jegyzeteket. Szerény véleményem szerint elég pontos képet lehet belőlük alkotni arról a harcrol, amelyet Mindszenty bíboros úr Öminenciája vezetésével és a magyar katolikusok egyetértésével a magyar püspöki kar folytat a totalitárius kommunista rendszer ellen, amely most alakul ki Magyarországon.

Szabad legyen ez alkalommal külön is felhívnom Szentéséged nagyra becsült figyelmét a magyar kormányhoz azoknak a rendelkezéseire, amelyek még a keresztény jótékonykodás gyakorlását is lehetetlenné akarják tenni számunkra. Ez személyemre nézve különösen fájdalmas, mert az elhunyt Serédy [1] Jusztinián[12] bíboros úr Öminenciája akaratából 1931-ben éppen nekem volt szerencsém megszervezhetni Magyarországon a katolikus „Karitás”-t, amelyet azután 1932-től a legutóbbi időkig vezettem mint a magyar Actio Catholica főigazgatója.

Nagyon jelentős volt ez a tevékenység, különösen a háború alatt és az azt követő időkben, nagy tekintélyt és megbecsülést szerzett a magyar katolikusoknak. Hála Szentéséged és az amerikai, valamint más külföldi országok katolikusai nagylelkű támogatásának, 1948 februárjáig 500 vagon élelmiszert, ruhaneműt és gyógyszerert osztottak szét a „Karitás” szervezetei. Ez valóban komoly segítség volt a nagyon súlyos helyzetben vergődő szociális intézményeink és gyermeksegélyezésünk számára, sőt, széles körben lehetővé tette személyek egyéni támogatását is. 1946 őszén és 1947 tavaszán, amikor a helyzet különösen súlyos volt, az N.C.W.C. – W.R.S.[13] 126 „Karitás”-konyháját tartottuk fenn az országban, és ezekben naponta 115.000 embernek tudtunk meleg ételt adni.[14] A népjóléti minisztérium, amely teljesen kommunista kézben van, 1947 karácsonyáig nem akadályozta különösebben karitatív tevékenységünket, csak azt kívánta meg, hogy tájékoztatás végett mutassuk be a minisztériumnak elosztási terveinket, és hogy főleg az intézmények támogatására törekedjünk. Már akkor sejtettük, hogy az egyéni támogatás területétől el akarunk téríteni.

Látszólag, papíron, teljesítettük is ezeket a kívánásokat, de az általunk továbbított tervekben nem tüntettük fel világosan az egyes személyeknek juttatott segítséget, hanem elrejtettük ezeket a tételeket a „Karitás”-konyhák és a karitatív intézmények leple mögé.

Nem mondhattunk le az egyéni támogatásról, mert ezzel megszegtük volna Urunk, Jézus Krisztus parancsát, hogy ti. adjunk enni az éhezőknek és öltöztessük fel a mezíteleneket. Már 1947 elején legalább 500 ezerre lehetett becsülni azoknak a számát, akik a szó legszorosabb értelmében éheztek és a gyermekekkel együtt rongyokban jártak. Ebbe a számba nemcsak azok tartoztak bele, akik a demokráciával szemben tanúsított politikai magatartásuk miatt elveszítették a kenyérüket. Bár értük is kellett dolgozunk, ha éheztek és nem volt ruhájuk. Ahogyan a börtönökbe és az internálótáborokba is sikerült rendszeresen élelmet és ruházatot eljuttatnunk azoknak, akikkel senki nem törődött. Ezek a szerencsétlenek különösen a nagy ünnepek alkalmával tapasztalhatták, hogy a keresztény szeretet rájuk is gondol. Meg kell említenem, hogy a budapesti börtönökben többek között 26 anyát tartottak fogva, akik még szoptatták a csecsemőjüket vagy várandósok voltak. Engedélyt szereztünk, hogy mindennap vihéssünk ezeknek a szerencsétleneknek a szerencsétlenek anyáinak kiegészítő élelmet.

Ehhez a több százezer embert számláló tömeghez azok tartoztak, akiket eleve „reakciónak” minősítették, mert arisztokraták vagy 1.000 holdnál nagyobb birtokkal rendelkező földtulajdonosok voltak. Tehát a földreform során tőlük mindent elvettek: az egész földet, a házat és összes ingóságukat. Ide tartoztak a katonatisztek és azok, akiket a folyamatosan ismétlődő „tisztogatások” alkalmával elbocsátottak az állásukból és ún. „B-listára” tettek. Ők az utcára kerültek bármilyen nyugdíj vagy elszámolás nélkül, legfeljebb csak a kitaszítottak feleségei kaptak özvegyi nyugdíjat, mintha a családfenntartó már meghalt volna. Azt, hogy ezeknek a „B-listáknak” az összeállításában sokszor a kollektív bosszúállás indulata vezette a kommunistákat, bizonyítja az a tény, hogy a volt csendőrség minden egyes tagját elbocsátották bármiféle nyugdíj nélkül, sőt, a nyugdíjakat általában felfüggesztették, azokét is, akik már régóta nyugdíjban voltak. Tehát az állampolgárok egy egész foglalkozási csoportját ítélték, hogy úgy mondjam, éhhalálra csak azért, mert a tagjai a múltban egy általuk gyűlölt gyűveres erőhöz tartoztak.

Ez a meglehetősen népes csoport hiába igyekezett munkát találni, pedig a tagjai hajlandóak voltak elfogadni bármit. Például Stolpa Károly[15] volt államtitkár, kiváló egyházjogász, aki Serédy [1] Jusztinián bíboros úrral együtt vett részt Rómában az egyházi világkongresszuson, ma egy budapesti plébániatemplom őre, és mindennap egy csajkában viszi haza a plébánia „Karitás”-konyháján készült egyszerű ételt. Sok arisztokrata, földbirtokos, főtiszt és más állami tisztviselővel gyorsan beletanultak valamilyen fizikai munkába, de hiába tették, mert a munkavállaláshoz elkerülhetetlen volt az állam, vagyis az állam munkügyi hivatalának közvetítése, amely, természetesen, jól vigyázott arra, hogy ne közvetítsen ki ilyen típusú ügyfeleket. De ha egyeseknek mégis sikerült valahogy felvételnie magát egy gyárba, egy vállalathoz vagy bárholva, nem sokáig maradhatott, mert gyorsan felfedezték a kilitét és azonnal elbocsátották. A marxista sajtó szüntelenül izgatott a munkások soraiba beférkőző „reakciók” ellen: ők voltak az elégtelen termelés okai, mert „szabotáztak”. Nem volt kétséges, hogy mi lesz a sorsuk a folyamatosan ismétlődő „tisztogatások” során.

Másfelől, ennek a csoportnak egy nagy hányada részben előrehaladott életkora vagy egészségi állapota miatt nem is gondolhatott arra, hogy így keresse meg a kenyerét. Őrülhettek, ha valamilyen alkalmi munkából legalább eltengődtek egyik napról a másikra és fenntartották a család életét.

Ezek a szerencsétlenek kizárólag a „Karitás”-nál találhattak menedéket. Mindennap ostromolták a „Karitás” irodáit, egy kis ételért vagy valamilyen ruhaneműért könyörgve. Az Actio Catholica központi irodájában én magam is kénytelen voltam az időm tetemes részében ezeket a szegényeket hallgatni, akiket a múltból személyesen is ismertem mint templomaiink és iskoláink nagylelkű támogatóit, vagy magas rangú köztisztviselőket, akiknél az egyházi ügyek mindig jóindulatú fogadtatásra és együttérző megértésre találtak. E tiszteletreméltó emberek csoportja számára a „Karitás” volt az utolsó remény: ugyanis nemcsak nem tudtak semmilyen munkát vállalni, de a hivatalos állami támogatásból is ki voltak zárva.

Számuk nem csökkent a halálózással sem, amely gyorsan megszabadította őket a bajaiktól, mert a totális bolsevizmus felé rohamosan haladó rendszer a hivatalokban és intézményekben ismételtlen végrehajtott „tisztogatásokkal”, a gyárak, vállalatok és bankok állami kezelésbe vételével a lakosság mindig újabb rétegeit vetette közéjük. A legutóbbi időkben munkásokat is – mérőháza igen nagy tömegben –, akik nem voltak hajlandók belépni a kommunista pártba, vagy korábban az akkor már feloszlott szociáldemokrata párt titkárai vagy tagjai voltak és akadályozták annak egyesülését a kommunista párttal. A bányvidékek plébánosaitól gyakran kaptunk leveleket, amelyekben segítséget kértek a munkahelyükről elbocsátott és nyomorba zuhant munkások számára. Az embertelen hajtóvadászat nem kímélte a fiatalokat sem: az internátusokból és a középiskolák kollégiumaiból könyörtelenül kitasították azokat a fiatalokat, akik templomba jártak, keresztet függött az ágyuk fölé, vagy pap rokonai voltak.

A Mária-napok újabb alkalmat adtak ilyen embertelen intézkedésekre. Ha a hatóság egyik dolgozója, egy vasúti alkalmazott vagy egy községi hivatal dolgozója valamilyen formában érdeklődést tanúsított a Mária-napok szervezése iránt, könyörtelenül elbocsátották mint „Mindszenty pribékjét”. Az iskoláért folyó harc is növelte az üldözöttek számát. Nemcsak a vallási meggyőződésüket kimutató pedagógusok körében, hanem azok között is, akik a felekezeti iskolák mellett mentek nyilatkozni, vagy nem írták alá az iskolák államosítását követelő ívet, vagy, ami még rosszabb, a felekezeti iskolák további fennmaradását követelő ívet írtak alá. Napjainkban az így nyomorba taszított szerencsétlenek száma most már legalább 800 ezerre tehető.

A menekülésnek csak egy útja maradt nyitva előttük: belépés a kommunista pártba. Néhányan megették, de rosszul választottak, mert tőlük garanciát kívánnak arra, hogy valóban igazi kommunisták. Ez a garancia vagy bizonyíték, nevezük bárminek, a következő eljárásból áll: hamarosan felszólítják őket, hogy tartsanak előadást valamilyen kommunista szervezetben, és olyan témát adnak meg nekik az előadás tárgyául, amely egyenértékű a hit megtagadásával. Tehát nyilvánosan hitehagyó nyilatkozatot kell tenniük. Tudomásom szerint csak nagyon kevesen engedtek ennek a lelki kényszerítésnek. Éppen most adtak ki egy rendeletet, amely szerint azonnal és minden elszámolás nélkül elbocsátható az állásából mindenki, aki a „demokráciával” ellentétes magatartást tanúsít. Ez a rendelet egyenesen szélesre tárta a kaput mindenféle feljelentés, bosszúállás előtt, és egyre több új áldozatot követel.

Tájékoztattuk a külföldi katolikus szervezeteket a magyar marxisták embertelen magatartásáról, közölve az áldozatok adatait is. Külföldön, és különösen az N.C.W.C. – W.R.S. csodálatos igazgatóságánál teljes megértésre találtunk, egyre jelentősebb és hatékonyabb segítséget kaptunk tőlük, hogy támogatni tudjuk a halálraítélteket e nagy tömegét.

Szabad legyen megjegyeznem, hogy az ellenem most lezajlott tárgyaláson, amelyben távollétemben tíz év kényszermunkára ítélték, a külfölddel folytatott levelezésem az egyik vádpont volt ellenem, mert az azt bizonyítja, hogy súlyosan lejárattam a külföld előtt a magyar „népi demokráciát és a köztársaságot”. Holott nem tettem mást, mint az igazságtalanul üldözöttek mellé álltam.

Tevékenységünket – ha úgyel-bajjal is – mégis folytatni tudtuk 1947. december közepéig. Akkor közölték velünk először a kormány kívánságát, hogy a katolikus „Karitás” tevékenységét koordinálni kell a bejelentett hároméves tervvel. Aztán közölték velünk, hogy az egyéni támogatást a minimumra kell korlátozni, és még így is csak akkor engedélyezik, ha az ilyen támogatás konkrét végrehajtásához előre kérjük „a nép” ún. „társadalmi szervezetének”, vagyis a kommunista párt által létrehozott helyi bizottságnak a hozzájárulását. Ez a kívánság már túl állású volt. Ha a „Karitás” helyi szervezetei kaptak volna tőlünk valamit, hogy osszák szét, éppen ezeket a legnyomorultabbakat nem is javasolhatták volna, mert máris azzal vádolták volna őket, hogy a rendszerre ártalmas elemeket akarnak támogatni. Február végén aztán Olt Károly[16] népjóléti miniszter szóban közölte velem, hogy az Actio Catholica „Karitás”-a is köteles a népjóléti minisztérium rendelkezésére bocsátani valamennyi külföldről érkező segély 80%-át, és csak a maradék 20%-kal rendelkezhet szabadon, miközben ezután is változatlanul köteles bemutatni az előzetes elosztási tervet, valamint az egyéni támogatásokhoz kérni a helyi szociális népbizottságok hozzájárulását. A miniszter hozzátette, hogy ez a magyar kormány álláspontja.

Közölte az új rendeletnek az okát is, méghozzá minden köntörfalás nélkül, kerek perec. Az Actio Catholica „Karitás”-a a népi demokrácia veszélyes elemeként támogat, és ez nem kívánatos. Mivel azt nem várhatja, hogy az Actio Catholica „megjavuljon”, nincs más megoldás, mint hogy a minisztérium ezzel a saját rendelkezése alá vonja a külföldről érkező adományokat. A külföldi adományozók elérik a céljukat, mert az ország lakosainak csaknem 70%-a katolikus, úgyhogy az adományok 70%-át katolikusok fogják kapni. Az Actio Catholica jelen lehet majd az elosztásnál és ellenőrizheti.

Amikor az N.C.W.C. – W.R.S. megbízottja, Flynn atya[17] márciusban Budapestre érkezett és az amerikai katolikusok által küldött jelentős mennyiségű adomány fölött rendelkezett, Olt Károly miniszter vele is személyesen, később írásban is közölte, hogy a magyar kormány álláspontja szerint az adományok 80%-át a népjóléti minisztérium rendelkezésére kell bocsátani. A megbízott sokáig tárgyal, vitatkozott, ügyesen rakosgatta a bábuit, de csak azt a szerény eredményt tudta elérni, hogy a 80%-ot 70%-ra csökkentették.

Mármost a kormány döntése a már megérkezett 57 vagon ajándékcsonagra is vonatkozott. Ezeknek a szétosztását nem lehetett elvégezni, még mindig a raktárainkban fekszenek, miközben diák- és ipari tanuló „házaik” csakúgy, mint gyermekmenhelyeink, a legsúlyosabb gondok között vergődnek, mivel nem kapták meg a biztos külföldi támogatást, amelyet kiutaltunk nekik.

Időközben Flynn atyának Ausztriába kellett utaznia, és amikor megpróbált visszajönni, megakadályozták, pedig kapott kiutazási engedélyt, amely már a visszatérési engedélyt is magában foglalta. Tehát már nem lehetett Magyarországon, ennek ellenére kapott egy ultimátumot, hogy nyolc napon belül feltétlenül válaszoljon, különben a kormány minden további nélkül birtokba fogja venni a Budapesten raktáron lévő amerikai csomagokat és azt a tizenkét vagon árut is, amely amerikai rendelési szám alatt úton van.

Úgy tudom, a budapesti amerikai követség kijelentette, hogy az N.C.W.C. – W.R.S. Magyarországra érkezett adományai Amerika tulajdonát képezik. Pillanatnyilag nem tudom, mi történt velük: hogy a kommunista kormány valóban kisajátította-e az adományokat, vagy a feladók visszaküldték azokat az országból a saját címükre?

Ilyen körülmények között a külföldi jótékonyági szervezetek kénytelenek felfüggeszteni magyarországi tevékenységüket. És ez igazán nagy baj, mert éppen a legszükségesebb intézmények mennek tönkre, és az éhhalál vár a főttebb említett sok százezer halálraítélt emberre.

Szabad legyen elmondanom szerény véleményemet: nem volna-e lehetséges és hasznos közzétenni a világsajtóban ezt az embertelen eljárást és megbélyegezni egy méltán szigorú bírálattal? A keresztény Nyugat nem veheti egyszerűen tudomásul, egyetlen tiltakozó hang nélkül, hogy Magyarországon a kommunista uralom lehetetlenné tette még a keresztényi szeretet gyakorlását is. Ha a külföldi körök némák maradnak és nem tiltakoznak az ellen, hogy a magyar kormány nem engedi az ő szándékaiknak megfelelően elosztani az adományaikat, akkor csak növekedni fog a kormány elbizakodottsága.

Egy másik alázatos kérésem, hogy mindezek ellenére a magyar katolikusok ne maradjanak minden segítség nélkül. Egy út még járhatóan tűnik: ha az adományok megadott címekre érkeznek. Ezt jelenleg még nem tudja megakadályozni a magyar kormány. Ki kellene használni ezt a lehetőséget. És én meg tudnám adni a támogatásra szoruló katolikus intézetek és egyes személyek címét.

És van még egy javaslatom, amelyet bátorodom alázatosan előterjeszteni: ha a jelenlegi körülmények között nem lehet úgy Magyarországra juttatni külföldi segítséget, ahogyan eddig az Actio Catholica „Karitás”-án keresztül, nem lehetne-e találni egy másik keretet ennek az egész támogatásnak? Én magam azt gondolom, hogy a magyar kormány nem akadályozná a további támogatást, ha az a Szentszék egésze alatt történne mint vatikáni misszió. Lehetne találni Magyarországon olyan szerzetesrendet, amely vállalná, hogy otthont adjon ennek a vatikáni misszióknak, és az Actio Catholica „Karitás”-át felhasználva biztosítani tudná a támogatás folyamatosságát.

Végül még egyszer legyen szabad felhívnom Szentséged figyelmét azoknak a magyaroknak a szomorú sorsára, akiket a kalandos sors külföldre sodort.

Menekülésem közben volt alkalmam a saját szememmel látni ennek a rengeteg magyar menekültnek a szociális és lelki nyomorúságát. Számukra az egyetlen segítség a vatikáni misszió volna. Ha Magyarországra már nem lehetséges külföldről segítséget eljuttatni, vagy a múlthoz képest csak sokkal kisebb mértékben, alázatosan kérem, hogy a visszamaradt segélyekből részesülhessenek ezek a hazájuktól elszakított magyarok. Napról napra nő azoknak a száma, akik lopva átlépi a határt, és különösen sok közöttük a fiatal. És azok, akik most így tesznek, nem azért teszik, mert esetleg náci érzelmeik vannak, hanem a leggyakrabban ideológiai okokból: menekülniük kell, mert a katolikus ügyért tettek valamit. Főleg a fiatalokat kellene menteni, amit meg is lehetne tenni, ha fennmaradnának, sőt, tovább fejlődnének a már meglévő magyar iskolák, és rajtuk keresztül meg lehetne menteni az ifjúságunkat a tűdőbajtól, amely az alultápláltság miatt már megtámadta a fiatal szervezeteket. Magyarország egyre inkább az egyház missziós területévé fog válni, és megérdemelné, hogy ezeket a kiváló embereket visszakapja az élet és az apostoli küldetés számára.

A vatikáni missziók vezetői meg tudnák adni a szükséges adatokat, és ezek a missziók tudnák a legjobban elosztani a magyar menekülteknek szánt adományokat.

Fiú bizalommal feltártam Önnek a gondolataimat, Szentséges Atyám. Most van tíz éve annak, hogy mint a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészítő Bizottsága ügyvezető igazgatója Szentséged szolgálatára lehettem. Most mint a saját hazájából elűzött, a kommunista népbíróóság által távollétében tíz év kényszermunkára ítélt hontalan borulok le minden nemzet közös Atyjának lába elé, és alázatosan könyörgök a mi Szentatyánk áldásáért.

Róma, 1948. augusztus 16.

Mihalovics Zsigmond (s. k.)

prelátus, a magyar Actio Catholica főigazgatója

Az irat jelzete: ASRS AA.EE.SS. Pontificato Pio XII, Fondo Spogli, Periodo V, Scatole Bianche Pio XII. Ungheria: Appunti di Mons. Sigismondo Mihalovics Posizione 2, fol. 77-86. – Archivio della Sezione dei Rapporti con gli Stati. A Vatikáni Államtitkárság Szekciója. Congregazione per gli Affari Ecclesiastici Straordinari, az említett szekció hivatali elődje, ilyen néven 1814–1967 között. Hagyatékok fondja. XII. Piusz pápaságának periódusa: 1939–1958. – Eredeti, aláírt, gépelt.

2

Hogyan sikerült elmenekülnöm Magyarországról?

Mons. Mihalovics Zsigmond

a magyar Actio Catholica főigazgatójának visszaemlékezése

Dátum nélkül

Annak ellenére, hogy a politikai rendőrség nem tartóztatott le, letartóztatási parancsot sem adott ki ellenem, és nem hurcoltak bíróság elé, kénytelen voltam az éjszaka közepén átlépni a határt minden nélkül, az utolsó reverendámban, amely még maradt, el sem tudtam búcsúzni a barátaitól és munkatársaimtól, ősz fejjel, sok év terhével a vállamon, hogy eljussak a szabad országokba – nos, miért kényszerültem milderre?

1932-től kezdve a magyar Actio Catholica főigazgatója voltam. Minden erőmet és ambíciómat ennek a csodálatos intézménynek szenteltem, amely a magyar püspökök és Magyarország prímásai, jelenleg Mindszenty József bíboros hercegprímás vezetésével soha nem szüntek meg azért dolgozni, hogy Magyarország valamennyi katolikusát egyetlen szilárd tömbbé fogják össze. Minden egyházközségben alapítottunk helyi alapszerveket, amelyek aztán esperesi kerületenként csoportokba egyesültek. Egyházmegyei központokat is létrehozunk, ezek a püspökök irányítása alatt működtek, és később a budapesti központi iroda egyesítette őket, itt futott össze az alapszervekből induló valamennyi szál. A központi iroda minden évben készített egy rövid és tömör programot, ez irányította az ország egész katolikus életét, mint egy hatalmas gépezetet.

Ezzel a hivatali szervevel szoros együttműködésben dolgoztak a különböző ifjúsági szervezetek, férfi és női egyesületek, földművesek és munkások egyesületei, mindezek egy óriási hálózatot alkottak, tele őszinte odaadással az Actio Catholica nemes eszményei iránt. Ez a szervezet a tökéletesség olyan magas fokát érte el, hogy megalapíthattuk az ún. „házi apostolok” (apostoli della casa) mozgalmat. A város minden kerületében minden házhoz tartozott egy apostolokodó munkát végző személy, aki közvetítette a ház közösségének gondolatainkat és eszményeinket, közben értékes tájékoztatást nyújtott nekünk a lakosság valódi lelkiállapotáról – vallási szempontból. Ennek a szervezetnek a tagjait mi képeztük ki a legnagyobb gondossággal.

Az Actio Catholica apostoli buzgalommal végzett munkája a következőkét öf fő témára koncentrált:

1) A vallási élet elmélyítése.

2) A katolikus szellemű népoktatás.

3) A katolikus maradt katolikus sajtó terjesztése. (Míg a háború utáni politikai összeomlás előtt 16 napilapunk, nagyon sok heti és havi kiadványunk, nemkülönben jelentős könyvkiadásunk volt, utóbbi főleg a most százéves Szent István Társulat gondozásában, ma itt állunk két hetilappal, amelyek nem is kapnak annyi papírt, amennyire szükségük volna. A Szent István Társulatot államosították. Ezen túl pedig a könyvcenzúra nyilvánvaló okokból nagymértékben akadályozza a katolikus könyvek kiadását. Ilyen körülmények között arra kell szorítkoznunk, hogy azt adjuk olvasni, ami a katolikus sajtóból nekünk megmarad, ill. hogy a faliújságot adjuk ki.)

4) A szociális támogatás gondos megszervezése, jótékonyági művek és gyermekvédelem. (A kommunista párt, természetesen, ezt is igyekszik elvenni tőlünk, teljes felbomlásra ítélve jótékonyági és gyermekvédelmi műveinket.)

5) A szervezet általános fejlesztése, új egyesületek alapítása azok helyett, amelyeket a hatóságok feloszlattak. Ezen a téren különösen intenzív tevékenységet folytattunk, főleg ami az ifjúságot illeti.

És akkor egy napon meg kellett válnom ettől a munkától, amely oly ígéretes és termékeny volt annak ellenére, hogy sokféleképpen próbálták erőszakosan megfojtani. Bevallom, összeszorult a szívem, amikor arra gondoltam, hogy mindennek búcsút kell mondanom, talán örökre...

A magyar Actio Catholica tekintélyes társaság a hívek és a marxisták szemében is. Egyesek erődítményt látnak benne, amelyben az örökkévalóság fátylái világítanak, mások az egyház köntöse alá menekült reakció politikai szervezetét gyanítják benne.

Az Actio Catholica lényegét azonban akkor sem tudnák soha megérteni, ha akarnák, mert a magyar marxista vezetők jó része zsidó. A miniszterek között csak egyetlen katolikus van, Ortutay,^[18] a közoktatási miniszter. A kommunista párt többi vezetője, Rákosi, Révai, Farkas, Gerő és Vas^[19] zsidó származásúak, és felekezeten nélkülinek vallják magukat.

Hogyan is tudnának megérteni egy földöntúli célt követő mozgalmat, amelynek követői az isteni kegyelemből merítik erejüket? Míg a magyar katolikusokat, úgy a papokat, mint a híveket, az első keresztények szellemét idéző áldozathozatal lelkesíti, addig a magyar marxisták csak egy alattomos, a „demokrácia” ellen irányuló politikai összeesküvést látnak bennünk. Vezetőik hallatlanul erőszakosan és könyörtelen gyűlölettel támadják a bíboros prímást, a püspököket és az egész, velük szolidáris katolikus lakosságot, azzal vádolva őket, hogy a nép kormánya ellen szervezkednek, vissza akarják állítani a feudális rendszert és a Habsburg-dinasztiát, ellenzik és szabotálják a földreformot, a hároméves tervet, az államosítást és különösen az oktatás állami monopóliumát.

De hiába dühöngenek az egyház ellen, a nép egyáltalán nem hagyja magát félrevezetni, ellenkezőleg, egyre jobban összezár Mindszenty bíboros személye, püspökei és szervezetei körül, mivel ösztönösen érzi, hogy most a katolikus szellem élet-halál harcáról van szó.

Többször volt alkalmunk az Actio Catholica irodájából figyelni az irántunk érzett vad gyűlölet kitörését. 1947 karácsonytól kezdve eléggé kiszolgáltatottnak éreztük magunkat, mintha a három fiatal káldeus lettünk volna az izzó kemencében. [20]

Az, hogy mindhárom telefononunk be volt kötve az Andrassy út 60-ba, a politikai rendőrség hírhedt székházába, nem nagyon tudott meglepni bennünket. Ugyanez érvényes levelezésünk cenzúrázására. Amiattn sem nyugtalankodtunk, hogy a rendőrség állandóan figyelte irodánk két bejáratát, a szemben lévő ház függönyei mögül is folyamatosan kémkedtek utánunk, és álkoldusok karavánjai zavartak bennünket a nap minden órájában, nem beszélve a mindig munkában lévő ügynök provokátorokról.

Hanem amikor egy napon az egyik hazafelé tartó munkatársunkat arra kérték, hogy kövesse a magukat rendőröknek mondó egyéneket és szálljon be egy gépkocsiba, amely aztán a hírhedt Andrassy út 60-ba vitte őket, ahol más szerencsétlenül jártakkal együtt fenyegetéssel kényszerítették, hogy adjon rólam információkat, nos, azon a napon komolyan megijedtem. El kellett mondaniuk, kik látogatnak, kiktől kapok leveleket és milyen típusú leveleket írok én, hogyan nyilatkoztam a jelenlétükben fontos dolgokról, mikor beszéltem a bíboros primással stb. Én nem tudtam, kik azok, akiket erre a szomorú munkára kijelöltek, ezért senkiben nem tudtam megbízni, és mivel senkivel sem oszthattam meg a gondolataimat, nekem kellett mindent vállalnom és viselnem a teljes felelősséget. Így tudtam meg, hogy már semmit sem tehetek titokban. Akkor is megfigyeltek, amikor a városon kívül, egy elhagyott helyen beszálltam a bíboros gépkocsijába. Úgyhogy megtapasztaltam, milyen mértékben vált kéme és kopók tanyájává az én szegény hazám.

Kétségbeesésem akkor tetőzött, amikor a kommunista párt, amely már bekebelezte a szocialista pártot, váratlanul napirendre tűzte az iskolák államosítását, egyidejűleg támadást indítva a felekezeti iskolák ellen az oktatás monopóliumának megszerzése céljából, ami nemcsak az ifjúság materialista szellemű nevelését jelenti, hanem a szigorúan (ortodossamente) marxista nevelést is.

Az egyházmegyéék és a katolikus intézmények, a püspöki kar kívánságát teljesítve, azonnal tiltakozó kampányt indítottak a felekezeti iskolák érdekében, írtak és táviratoztak. A hívek tízezzrel írtak alá a tiltakozó leveleket. Elég annyit mondani, hogy Mezőkövesden, egy 16.000-es lélekszámú kisvárosban 10.000 aláírás volt annak ellenére, hogy ezzel egy időben a marxistáknak fenyegetésekkel és erőszakkal sikerült kicsikarniuk néhány aláírást a saját céljaikra. A nép ösztönösen megértette, hogy miről van szó valójában, és a felekezeti iskolák mellé állt azokon a településeken is, ahol ilyen iskolák nem is voltak. A marxista szónokokat elzavarták és megverték, az ország olyan volt, mint egy puszkaporos hordó, amelyről senki sem tudta, mikor fog felrobbanni. A kommunista kormány csapatokat küldött a falvak és a városok megszállására, sok papot és hívőt letartóztattak, akik ellenétek az államosítást, és még mindig fogva tartják őket.

Ami a katolikusoknak a püspöki kar kívánságára szervezett tiltakozását illeti, az Actio Catholica volt az, amely vállalta az érkező küldeményeknek a gyűjtését és nyilvántartását, és el is küldte az egyházmegyééknek a szükséges anyagot. Pontosabban ez a katolikus szülők egyesületének feladata volt, amely az Actio Catholica keretében működött. A kulturális szekció titkára, aki egyúttal a szülők egyesületének főigazgatója volt, dr. Lénárd Ödön, [21] a piarista rend tanára naponta szabályos nyilvántartást vezetett a mindenfelől érkező tiltakozásokról, feljegyezve a kísérelvelekből vett kiemelkedő pontokat.

A katolikus szülők egyesülete [22] már jóval a törvénytervezet benyújtása előtt azzal a kéréssel fordult a parlamenti képviselőkhöz, hogy ne fogadják el a törvényt, amikor szavazásra kerül a sor. Ezt a levelet aláírta az említett egyesület elnöke, dr. Tóth Miklós ügyvéd, őt gyermek apja, akit néhány nappal később a nyílt utcán letartóztattak és az Andrassy út 60-ba, a politikai rendőrség hírhedt székházába szállították, innen átvitték a Buda-déli gyűjtőtáborba, és most is ott van.

Lénárd titkár lemásolta és kinyomtatta a tiltakozások listáját tartalmazó nyilvántartást, és – csatolva hozzá a kísérelvelekből vett kivonatokat – tájékoztatásul mindent megküldött az egyházmegyééknek.

A felekezeti iskolák államosításáról szóló törvénytervezetet június 15-én terjesztették a parlament elé és sürgősségi indítványra másnap elfogadták.

Június 17-én az államvédelmi rendőrség megjelent az Actio Catholica kulturális osztályán, elkobozta és magával vitte a dokumentumokat. Ezenkívül lefoglaltak két villamos másológépet, két kézi nyomtatógépet, egy vágógépet és két írógépet mint bűnjelket. Dr. Lénárdot letartóztatták és fogházba szállították. A vádat néhány mondatra alapozták, amelyek az általa lemásolt és terjesztett tájékoztatókon szerepeltek, pontosabban az egyik egyházmegye felhívásán: „Nem akarunk náci vagy félig náci emberekkel együttműködni. Nem akarunk ateista ifjúságot, amely ellensége az egyháznak, a papságnak és a pápának. Ezért tiltakozunk az iskolák állami monopóliuma ellen.”

Többek között volt egy levélrészlet, amelyet egy egyházmegyei hivatalból írtak, és azt panasolta el, hogy 26 embert elraboltak, majd meg is vertek és kínoztak. A rendőrtiszt megállapította, hogy Lénárd, mivel kinyomtatta ezt a két levélrészletet, erkölcsileg helyeselte annak a mondanivalóját, és hogy a terjesztésükkel lázító magatartást tanúsított, mert a köztársaság két intézménye, az állami iskola és a rendőrség ellen izgatott, amivel megsértette a VII./1946. sz. törvény 2. cikkelyét, [23] ezek alapján pedig vádat emelt ellene.

Lénárddal együtt letartóztatták a gépirányítót és az iroda egyik nyomdászát is.

Június 21-én fölkeresett az államvédelmi rendőrség és egy két és fél óras kihallgatásnak vetett alá. Kérdeztek, hogy volt-e tudomásom a kinyomtatásról és a beleegyezésemmel történt-e, én engedélyeztem-e a gépek beszerzését és én fizettem-e a postaköltséget a levelezésért. Mindenre igennel válaszoltam, bár tudtam, hogy ezzel magamra vállalom minden felelősséget.

Egyre arról faggattak, hogyan szereztük a gépeket és ki fizette azokat, anyira, hogy végül rájöttem, azt akarják tudni, hogy a dolgok régóta elő voltak-e készítve. Tudni kell hozzá, hogy egy nyomtatással kapcsolatos törvényi rendelkezés értelmében minden reprodukció a minisztertanács elnöki hivatalának jóváhagyásától függ (nulla osta), és tekintettel a szigorú cenzúrára, nagyon ritkán fordul elő, hogy egy katolikus jellegű kiadvány megkaphassa a szükséges engedélyt. Mi tehát ezt a rendelkezést sértettük meg azzal, hogy kinyomtatunk a katolikus szülők egyesületének anyagát.

Június 23-án ismét megjelentek az államvédelmi, majd utána a gazdasági rendőrség emberei is. Az Actio Catholica központi irodájában folytatott kihallgatás délelőtt 11 órakor kezdődött és éjjel 1-kor ért véget, ami 13 órát jelent egyhuzamban; ez idő alatt három vádpontot fogalmaztak meg ellenem:

1) *Izgatás a köztársaság és intézményei ellen* – valójában a kommunizmus ellen. Ezt a vádat néhány, 1936-ban írt cikkemmel és a beszédeimmel támasztották alá.

Mindebből az következett, hogy már évek óta orszéellenes és antimarxista lázítást folytattam.

2) *Információkat juttattam külföldre*, amelyek alkalmasak a köztársaság lejáratására.

3) *A valutatörvények megsértése*. Jó tudni, hogy a nőszervezetünk egyszer (un ayo) pénzbeli segítséget kapott Amerikából, hozzánk pedig a tüdőbajos gyermekeket ápoló szanatóriumunknak szánt támogatás érkezett forintban, amelyet anélkül vettünk fel, hogy bejelentettük volna a Nemzeti Banknak.

Sok más emberrel jöttek az irodánkba és a munkatársaimat is kihallgatták velem együtt. Éjjel 11 órakor két munkatársamat elvitték a rendőrségre. Ezt követően elkobozták az irattárat, lepecsételték a nyomtatványraktárunkat és a pánccszekrényt.

Amikor éjjel után elkészült a jegyzőkönyv, a rendőrtiszt ezt kérdezte: – Nos, Monsignore, mi lesz most Önnel?

Szent Pál szavaival válaszoltam: – „A halál nyereség lesz számunkra”...

Végül éjjel egy órakor magamra hagytak.

Egyenként végigmenve az ellenem megfogalmazott vádakon, megértettem, hogy nincs más kiút, mint a menekülés.

Ha maradok, nem kerülhetem el a börtönt. A más papokra kiszabott rendkívül szigorú ítéletekre gondolva, az enyém csak még súlyosabb lehetett volna, tekintettel az általam betöltött fontos pozícióra.

De ez a kisebb rossz lett volna. A legjobban attól félttem, hogy ha velem szemben is alkalmaznák a barbár módszereiket, amelyekkel vallomásokat erőszakolnak ki, lehetetlen előre látni a következményeket. Abból, ahogyan a kihallgatásaim folytak, megértettem, hogy fontos információkat próbálnak kiszedni belőlem a bíboros primás terhére, és ha eddig nem is sikerült nekik semmi kompromittáló dolgot hallani tőlem, várható volt, hogy előbb-utóbb kipróbálják rajtam a kegyetlen kínzásokat, amelyekkel „beszélni” kényszerítik a vádlottakat.

Ha eltűnök, megfosztom őket a legfontosabb tanútól, és miután elővigyázatosságból senkinek nem szólok, nem tudhatnak meg többé semmit.

Így 24-én este útra keltem és elhagytam szeretett hazámat; a valóban demokratikus országokba és igazságérzetükbe vetett bizalom tartotta bennem a lelket, de elsősorban az isteni gondviselés iránti bizalom és az a meggyőződés, hogy soha nem lehet majd elpusztítani egy nemzet lelkét és ezeréves kultúráját, még a marxista dialektika segítségével sem.

Attól kezdve a belügyminiszter elfogatási parancsot közzétett ellenem, a budapesti népbíróság összeállította a vádiratot, és négy nap tárgyalást követően (19-től 22-ig) – miután a népügyész halálbüntetést javasolt számomra és Lénárd Ödön piarista tanár számára – kimondta az ítéletet.

Engem tíz év börtönre ítélték, megfosztottak politikai jogaimtól és minden vagyonomtól – amivel, zárójelben megjegyzem, általános értelemben nem rendelkezem.

Lénárd Ödönre hat év börtönbüntetést szabtak ki, három plébánosot pedig mint a „cinkosaimat” ítélték el, kettőt egy-egy év, a harmadikat tíz hónap szabadságvesztésre. Személyesen én nem is ismerem őket: azért voltak a „cinkosaim”, mert híveikkel együtt tiltakozni merészelték az iskolák államosítása ellen. A perben, amelyet nagy szenzációvá dagasztottak, bizonyítást nyert, hogy amit tettünk, „felsőbb parancsnak” engedelmeskedve tettük, vagyis Mindszenty bíboros parancsára; az igazi vádlott a bíboros volt.

Tehát jól számítottam, amikor eljöttem onnan. Sok dolgot nem tudtak meg, mert nem volt a kezükben az, aki mindent tud. Magyarországon mindenki tudja, hogy ez a per is csupán a kommunisták folytatva üldözése egyik esete. Elmondták nekem, hogy az egész országot nagy izgalomban tartotta az aggodalom, hogy a rendőrség kezébe kerülhetek. Mindenki attól félt, hogy kieroszakolnak belőlem olyan vallomást, amely nem felel meg a valóságnak.

Az irat jelzete: ASRS AA.EE.SS. Pontificato Pio XII, Fondo Spogli, Periodo V, Scatole Bianche Pio XII. Ungheria: Appunti di Mons. Sigismondo Mihalovics, Posizione 2, fol. 87-96. - Gépelte.

A századfordulón Magyarországon megjelentek a katolikus újjászületés első jelei, ezzel egyidejűleg a Karitás is megkezdte működését. A legkülönbözőbb keresztény jótékonyági intézmények jöttek létre, mint az árvaházak, az internátusok ipari tanulók és középiskolák diákjai számára, míg a szegények támogatását a Szent Vince Karitás Egyesület és a férfiaknak szóló Szent Vince-előadások vállalták és végezték bámulatra méltóan.

Az Actio Catholica 1932-ben kezdte meg működését, és ennek köszönhetően a Karitás is nagy lendületet vett. A szegények érdekében minden plébánia megszervezte a maga Karitás részlegét, és a különböző Karitás egyesületek és szerzetesrendek ilyen jellegű tevékenységét jól összehangolta egy közös munkában. Különös gondot fordított a szegények és a gyermekek rendszeres támogatására, valamint megszervezte az ehhez szükséges anyagi eszközök biztosítását is. A Karitás külön gondoskodott munkatársai kineveléséről és kiképzéséről. Nem csupán a munkájuk eredményes elvégzéséhez szükséges ismereteket adta át nekik, hanem főleg azon dolgozott a tőle telhető legjobban, hogy felébressze bennük az első keresztyének kölcsönösen szeretetteljes szellemét. Az utóbbi 15 évben a Karitás tevékenysége kivívta minden érdekelt fél teljes elismerését, és a hatóságok nemcsak szívesen dolgoztak vele, de kifejezetten kérték is az együttműködését.

Ugyanakkor folytatta intézményei további bővítését is, főleg internátusokkal az iskolába járó, a dolgozó és az egyetemen tanuló diákok számára, de számos öregotthon létrehozását kezdeményezte szegények számára az egész országban, és gondoskodott a munkáscsaládok gyermekeinek nappali felügyeletét ellátó házak kiterjedt hálózatának kialakításáról.

A második világháború kemény próba elé állította a Karitást. Minden erejét össze kellett szednie, hogy segítsen azok családtagjainak, akiknek be kellett vonulniuk. Amikor aztán a háború elérte Magyarországot és a keleti országrészekből ezrével özönlöttek a menekültek nyugat felé, feladata különösen fontosá és nehezzé vált. Budapestet, például, már valamennyi hatóság elhagyta és biztonságba került, csak a Karitás maradt a helyén és vett át tőlük minden feladatot.

Abban az időben a budapesti nunciatúra védnöksége alatt és egy szentszéki akció keretében a Karitás nagy mennyiségű élelmiszert és gyógyszert halmozott fel, arra gondolva – helyesen –, hogy a főváros ostroma éhséggel és betegségek kitörésével fog járn.

Budáról még hullottak Pestre a gránátok és lövedékek, amikor a Karitás már munkához látott és megnyitotta az első népkonyhát. Vas Zoltán, [24] aki ma a magyar gazdasági élet vezető személyisége, akkor közéleti államtitkár volt és mindenben segített nekünk; kijelentette, hogy szívesen látja a népkonyhákat az egyház kezében, mert így biztos lehet abban, hogy senki nem fogja ellopni az élelmiszereket.

A különböző jótékonyági mozgalmak, amelyek szinte közvetlenül az ostrom után kezdődtek és most már – napjainkig – a kommunisták kizárólagos monopóliumát képezik, nemcsak nem akadályozták, hanem ellenkezőleg, kérték a Karitás közreműködését és támogatását. Ugyahogy reklámozták, támogatták és lehetővé tették annak a terüneknek a megvalósítását, hogy a hosszú ostrom alatt a nélkülözéstől legyengült budapesti gyermekeket egy évre vidékre vigyük, ahol már volt mit enni. Vidéki plébánosaink buzgalmanak köszönhetően a Karitás 14.000 gyermeket tudott elhelyezni vidéki családoknál.

Ezt a szervezetet – amelynek valamennyi plébánián volt egy minden szükséges adatot nyilvántartó helyi szerve, és amely csak azért létezett, hogy valóban komoly segítséget nyújtson a szegényeknek – a külföldi segélyakciók itt teljesen készen találták.

Az első ilyen akcióval a svájci Caritas Verband jelentkezett a mi Karitásunknál 1945 karácsonyán, de nem sokkal később tetemes mennyiségű cukrot – ruhaneműt küldtek az ír katolikusok is. Megtaláltak bennünket a dán és a svéd gyermeksegélyezési akciók is, és bár ezek nem voltak katolikus szervezetek, mégis együttműködtek velünk.

1946 nyarán érkezett az első vonat az N.C.W.C. – W.R.S. élelmiszer-szállítmányával, és ennek köszönhetően már összeleg lehetett nyitni 126 Karitás-konyhát. Az amerikai katolikusok adományával egyidejűleg megérkezett a belga Caritas Catholica valóban nagyon értékes ruhanemű-küldeménye. Ezekből az országokból rendszeresen érkeztek adományok, és különösen nagy jelentősége volt az N.C.W.C. – W.R.S. támogatásának, bár nagyon örültünk az angol, a skót, a kanadai és a svéd katolikus testvérek segítségének is.

De a legnagyobb örömet az a hír váltotta ki az országban, hogy Szentatyánk is gondolt szeretett magyar gyermekeire, és mivel szívén kell viselnie az egész világ nyomorúságát, jutott benne hely az ehéző és kiszolgáltatott magyarok számára is.

A külföldi katolikus szervezetek által tanúsított testvériségnek köszönhetően a magyar Karitás nagy tekintélyre tett szert nemcsak az elnyomorodott lakosság, hanem a magyar hatóságok és a Magyarországon működő külföldi segélyszervezetek szemében is.

1948. március végéig ötszáz vagonnyi ajándécsomag érkezett külföldről a Karitásához. Ilyen támogatással a Karitás eredményesen tudott küzdeni a nyomor ellen.

A magyar hatóságok kezdetben nemcsak nem akadályozták a Karitás lendületes tevékenységét, hanem egyenesen bátorították és segítették azt.

1947 végén a helyzet váratlanul megváltozott. Lassanként, ahogy a politikai hatalom egyre inkább a kommunisták kezében koncentrálódott, az utóbbiak egyre jobban igyekeztek saját befolyásuk alá vonni az egyházi segélyezést is, ezzel is a saját céljait szolgálva.

Az új népjóléti miniszter, a kommunista Olt Károly 1947 karácsonyán országos segélyakciókat indított az aszály sújtotta területek és a munkanélküliek érdekében, és felszólította az Actio Catholica Karitását is, hogy minden erejével részt vegyen ebben a közös akcióban. Nyíltan meg is mondta, hogy 700.000 forint készpénz és 50.000, egyenként ötkilós élelmiszercsomagra számít a katolikusoktól. De azt is közölte, hogy a gyűjtés eredményét mindenkinek, tehát a Karitásnak is, a népjóléti minisztériumnak kell leadnia, és majd a minisztérium fog gondoskodni az elosztásról a kommunisták által irányított szakszervezeti szövetségek listái alapján.

A püspöki kar nem fogadta el ezt a felszólítást, mert úgy látta, hogy veszélyezteti a Karitás szokás szerinti mindig forgalmas karácsonyi akcióját. Jól sejtette, hogy a Karitás segítségével gyűjtött támogatások nem a valóban szegény emberekhez, hanem a szakszervezetek hű tagjaihoz fognak vándorolni.

Ezért a püspöki kar nevében Mindszenty bíboros Öminenciája azt válaszolta Olt Károly miniszternek, hogy a Karitás nem tud részt venni a közös gyűjtésben, mert a püspöki kar már elindította a katolikus Karitás akcióját a „Boldogasszony Karácsonya” jelszóval, közölte azonban, hogy utasította a Karitást, hogy karácsonyra elsősorban az aszály sújtotta területeknek nyújtson támogatást.

Ez a válasz nagyon felháborította a kommunistákat. Az újságokban számos nyilatkozat az a koholt vádat terjesztette, hogy csak az Actio Catholica nem vesz részt a nélkülözök megsegítésében, mert nem is ez a valódi célja.

Ekkor kezdődött a Karitás módszeres üldözése. Bizalmas forrásból már februárban értesültünk arról, hogy az Actio Catholicát el fogják távolítani a Karitás területéről, vagyis onnan, ahol a tömegekre hatást gyakorolhatott.

A kommunista népjóléti miniszter korábban Mons. Mihalovicssal négy szemközt beszélgetve azt mondta, hogy az Actio Catholica a hozzá külföldről érkező támogatással az ún. „B-listás” elemeket segíti, akik veszélyesek a demokráciára.

A demokrácia ezt most nem engedheti meg. A kormányunk – a célja elérése érdekében, vagyis hogy a Karitás ne folytathasson olyan tevékenységet, amelyet károsnak kell minősíteni, sőt, azért, hogy a Karitás tevékenysége a demokrácia céljait szolgálja – azt a megoldást kellett választania, hogy az Actio Catholica utalja át a népjóléti miniszternek a külföldről származó adományok 80%-át, de a fennmaradó 20%-ot is csak akkor használhatja egyéni támogatásokra, ha az elosztást végző szervek előzőleg megszereződésüket ehhez a helyi szociális bizottság jóváhagyását; ez a bizottság, az utóbbi idők több más bizottságával együtt, természetesen, kizárólag kipróbált kommunistákból áll.

Amikor Flynn atya, az N.C.W.C. – W.R.S. magyarországi megbízottja Budapestre érkezett, a magyar kormány vele is közölte az álláspontját. Amikor a miniszter ezt közölte Flynn atyával, már megérkezett Budapestre további 57 vagon ajándécsomag, és az említett elvet már érvényesíteni kellett ezekre nézve is.

Flynn atya hasztalan próbálta meggyőzni őket vagy valahogy megegyezni velük, most már az országba sem engedik be többé, amelyet egy rövid időre elhagyott, hogy Bécsben fontos tárgyalásokat kezdjen. Bár csak azzal a feltétellel utazott el, hogy majd vissza is térhet, amikor erre került a sor, a magyar határőrség nem engedte át a határon.

A helyzet jelenleg is változatlan, az 57 vagon élelmiszer és ruhanemű a raktárainkban fekszik érintetlenül, miközben katolikus intézményeink, gyermekmenhelyek, öregotthonok, munkás- és ifjúsági otthonok (internati) a legszorultabb helyzetben vannak, mert nem kaphatják meg az utánpótlást.

Az a vád, hogy a Karitás a „B-listás” számkivetetteket támogat, megféle a valóság. De ők ma egész Magyarország legkitaszítottabb, legnyomorultabb emberei, és a többségük katolikus. Ehhez a népes csoporthoz tartoznak a volt földbirtokosok, akik közül többen is az egyház nagy jótévedői voltak, a magas rangú katonatisztek, állami tisztségviselők. Őket nemcsak azért száműzték a hivatalokból, mert más volt a politikai meggyőződésük, hanem sokakat azért is, mert nem rejtehtek véka alá vallásos meggyőződésüket. Most hozzájuk kell adni az egyetemi hallgatókat, sőt, munkásokat is. A pontos számukat nem lehet megállapítani, de kétségtelen, hogy 550-600 ezerre tehető. A Karitás minden erejével támogatta ezeket a szerencsétleneket, sőt, ezt tartotta elsődleges feladatának, és a halálraítéltek e széles rétegeinek érdekében folyamodott külföldi segítségért. De Magyarország jelenlegi urai számára ez már politika, bűncselekmény, támadás a demokrácia ellen.

Erről volt szó Mihalovics Zsigmond perében is, és ezért ítélték el.

Tehát a „népi demokrácia” halálra ítélte több mint félmillió embert, és most egyszerűen megsemmisíti az Actio Catholica Karitását, amely Krisztus nevében segíteni akart ezeken a szerencsétleneken... megsemmisíti, hogy ne tudjon enni adni a valóban éhezőknek.

Megmagyarázhatatlan, hogy ennek az embertelen eljárásnak semmi visszhangja nincs a világsajtóban, sőt, az N.C.W.C. – W.R.S. központja sem tett semmilyen érélyes lépést diplomáciai úton vagy a sajtóban, amellyel határozottan tiltakozott volna az amerikai tulajdont egyszerűen birtokba vevő magyar kormány visszaélése ellen.

Mivel semmi remény nincs arra, hogy a magyar kormány megváltoztatja az álláspontját, a külföldi katolikusok Magyarországnak nyújtott támogatása meg fog szűnni, és ez, sajnos, végleges csapást jelent legalább félmillió ember számára, akik egykor jobb napokat láttak, a Karitás intézményei pedig egymás után fognak megszűnni.

Ami a gyerekek külföldi táboroztatását illeti, akadályozták – és továbbra is akadályozzák – az Actio Catholica tevékenységét. Ennek ellenére, hála a belga és a holland katolikusok testvéri szeretetének, a Karitás kb. 1.500 gyermeket tudott kiküldeni a két országba.

Március elején Olt Károly közölte az Actio Catholicával, hogy a „gyermekvonatok” csak akkor kapnak határátlépési engedélyt, ha a kiutazó társaság vezetőjét és kísérőit a népjóléti minisztérium választhatja ki.

Mihalovics Zsigmond személyesen ment el a miniszterhez és megkérdezte, hogy miért.

A miniszter azt mondta, azért, mert az Actio Catholica eddigi kísérői külföldön kedvezőtlenül nyilatkoztak a magyar rendszerről.

Erre a prelátus megígérte, hogy nyomatékosan figyelmeztetni fogja a kísérőket, hogy külföldön ne tegyenek semmilyen nyilatkozatot.

A miniszter azt válaszolta, hogy ez nem elég. Azoknak, akik mint kísérők külföldön járnak, pozitív formában is cáfolniuk kell a Magyarországról terjesztett rágalmatokat. Ezt az Actio Catholica nem követelheti meg az embereitől, és ezért akarja ő kiválasztani a kísérőket.

Továbbá, ez azt is jelentené, hogy a katolikusok munkájával és a magyar hívek pénzéből, külföldi katolikusokkal is együttműködve szervezett vonatról leszállna 42–45 propagandista, akik aztán belga és holland társaságokban azt bizonygatnák, milyen elítélendő és káros Mindszenty bíboros magatartása.

A belga Caritas Catholica és a holland katolikusok nem fogadták el a magyar kormányunk ezt az érvelését.

A hollandok azt gondolták, elkerülhető a kísérők kérdése, ha június 21-én a saját vonatukkal és a saját kísérőikkel Budapestre jönnek, de még addig sem jutottak, hogy beszéljenek és tárgyaljanak valakivel. Üres vonattal kellett visszafordulniuk.

Igy szűnt meg ez a katolikus akció is. Pedig nagymértékben hozzájárult volna a magyar Actio Catholica szerepének és tekintélyének növekedéséhez. De a kommunisták elhatárolták, hogy mindenholon eltávolítják az egyházat, ahol csak megjelenhetne mint fontos szereplő.

Az irat jelzete: ASRS AA.EE.SS. Pontificato Pio XII, Fondo Spogli, Periodo V, Scatole Bianche Pio XII. Ungheria: Appunti di Mons. Sigismondo Mihalovics, Posizione 2, fol. 67-76. - Gépelt.

*

Folytatása következik:

4. Hogyan érték el a kommunisták a katolikus iskolák megszüntetését?
5. Létezik-e még szabad katolikus sajtó Magyarországon?
6. A Mária-napokon a magyar nép bizonyoságot tett arról, hogy ragaszkodik ezeréves kereszténységéhez
7. Katolicizmus a mai Magyarországon
8. Az egyház jelenlegi helyzete Magyarországon. Összefoglalás
9. A vallásszabadság elleni erőszak állandóan fokozódik
10. A pélyföldszentkeresztii szalézi kegyhely igazgatóságától
11. A nyergesújfalui plébános följegyzése
12. Egy szemtanú megfigyelései a magyarországi felekezeti iskolák államosításának végrehajtásával kapcsolatban
13. Mi lesz a vidéki fiatalokból a népi kollégiumokban?

[1] Részletes leírását lásd SOMORJAI ÁDÁM OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külgyminisztériumi” – levéltára. Módszertani szempontok a magyar vonatkozású források kutatásához. *Levéltári Közlemények*, 2016, 87. sz. 219–247.; ill. uő.: Magyar vonatkozású kutatások a Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárában. *Levéltári Szemle*, 2016. sz. 45–57. Lásd még recenzióinkat, uő: Lendületben a vatikáni kutatások. Tusor Péter-Tóth Krisztina: *Inventarium Vaticanum I. A Budapesti Apostoli Nunciatura levéltára (1920–1939)* Budapest–Róma 2016 /Collectanea Vaticana Hungariae, 14./, 359. o. *Levéltári Közlemények*, 2016, 87. sz. 350–355.

[2] *A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciójának Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok olasz nyelvű inventáriumának hungarika anyagai. 1939. február 10.–1948. december 31.* [7] Szerk. Somorjai Ádám OSB. Budapest 2020. [7] Lásd még: *A Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárában Őrzött Dokumentumok* [8]

[3] Megjegyezzük, hogy a Fehér Dobozokból csak néhány került be a Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárába. A többi a Vatikáni Apostoli Levéltár állományába került.

[4] Életről lásd bővebben: SERES FERENC: *Mihalovics Zsigmond élete és művei (Az Actio Catholica története)*. Píliszentlélek, 1993. Az *interneten elérhető Magyar Elektronikus Könyvtár állományában* [9]; GIANONE ANDRÁS: *Az Actio Catholica története*. Budapest 2010; uő: Mihalovics Zsigmond, a szociálisan érzékeny lelkipásztor, in: Klestenitz Tibor – Petrás Éva – Soós Viktor Attila (szerk.): *Útkeresés két korszak határán. A Katolikus Szociális Népmozgalom 75. évfordulójára*. Agyagosszergény, 2019. 119–127.

[5] Mindszenty (1942-ig Pehm) József (1892–1975): 1945-től esztergomi érsek, Magyarország hercegprímása, 1946 februárjától bíboros.

[6] Ezt alább „Mária-napok”-nak nevezi.

[7] Az „Actio Catholica Hungarorum in exteris”-nek az 1980-as évek végéig saját irodája volt a Via Conciliazione, 44. sz. alatt, itt volt a római Katolikus Szemle szerkesztősége is, amely Katolikus Szemlét ugyanazon Mihalovics prelátnak indított meg Rómában. A folyóirat 1990-ig jelent meg, utána évente két összevont számban 1991–1995 között. Erre vonatkozóan lásd Pomogáts Béla, Kovács K. Zoltán és Rónay László írásait a 80. születésnapra megjelent kötetben: *Az egység szolgálatában. Köszöntő Békés Gellért 80. születésnapjára*. Szerk.: Boór János – Kiss Ulrich SJ – Kovács K. Zoltán – Somorjai Ádám. Pannonhalma, 1994. 84–123.; továbbá *Repertorium a Katolikus Szemle I–XXX. évfolyamához, 1949–1978*. Összeállította: Véber Gyula és Véber Gyuláné. Róma, 1980.

[8] Samuel Alphonsus Stritch (1887–1958): Toledo püspöke 1921–1930, Milwaukee érseke 1930–1939, 1939-től Chicago érseke, a National Catholic Welfare Conference elnöke. 1946-tól bíboros, 1958. március 1-jétől május 19-én bekövetkezett haláláig Rómában a Propaganda Fide Kongregáció pro-prefektusa.

[9] Mons. Giulio Barbeta (1890–1976): 1915-től Grosseto egyházmegye püspöke, 1962-től haláláig pharani c. püspök. Ezidőtájt ő foglalkozott a magyar ügyekkel.

[10] 1950. április 3-án készített hivatali feljegyzés, készítője Pecci, jelzete ASRS AA.EE.SS Ungheria 148, fol. 94, iktatószáma 2492/50.

[11] Valószínű, hogy onnan 1964 táján átkerültek a római a Szent István Ház levéltárába. Tekintettel arra, hogy utóbbi állagát illetően ismét lényeges változás történt az elmúlt évek során (jelentős része bekerült a Prímási Levéltárba), a kérdés alapos vizsgálatra szorul.

[12] Helyesen: Serédi (Szapucsek György), (bencés nevén) Jusztinián (1884–1945), bencés szerzetes 1901, a teológiát a római bencés Szent Anzelm Főiskolán végezte, 1908-ban szentelték pappá. Az egyházi törvénykönyv kidolgozására föllállított bizottság munkatársa a Vatikánban, majd a bencés főiskola egyházzog tanára, az egyházi törvénykönyv forrásainak összeállítója, mely kilenc kötetben jelent meg, a magyar egyházmegyék ügyvivője, egyházzügyi jogtanácsos a szentszéki követségénél. 1927. november 30-tól esztergomi érsek, bíboros, Magyarország hercegprímása.

[13] N.C.W.C.: National Catholic Welfare Conference – Országos Katolikus Jóléti Konferencia. Országos csúciszerve, amely a Római Katolikus Püspöki Kar felügyelete alatt állt, s amely a pénzügyeket is koordinálta. 1919-ben a két évvel korábban létrehozott Nemzeti Katolikus Hábortus Tanács segélyszervezet jogutódja. – W.R.S.: War Relief Services – Hábortus Segélyszervezet, az N.C.W.C. II. világháborús segélyszervezete, 1944–1971 között.

[14] Mindszenty is 126 népkönyváról ír. Lásd: MINDSZENTY JÓZSEF: *Emlékirataim*, 4. kiadás, Budapest, 1989. 261. Ilyen nagy tétel már nem csupán egyházi szerzettszolgálat, hanem eminensen politikum, ezért kiváltotta az egyeduralomra török haragját.

[15] Helyesen Stolpa József (1887–1958), egyházzogász, 1937–1944 között a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium államtitkára, 1938-tól a Szent István Akadémia tagja. Előbb hat, 1949-ben másodfokon nyolc hónapra ítélik. 1950-tól raktárosként működött.

[16] Olt Károly (1904–1985), kommunista politikus, közigazdász, 1924–1927 között evangélikusként a Pro Christo diákegyesült tagja. 1930-tól a Kommunisták Magyarországi Pártjának tagja, 1932–1933-ban hét és fél hónapot ült börtönben. 1947 szeptemberétől 1949. június 1-ig népjóléti miniszter, ezt követően az Országgyűlés elnöke. 1950–1956 között pénzügyminiszter. A forradalom során „oldalt cserélt”. A Munkásárség alapító tagja, majd a Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány titkárságvezetője. Az Állami Egyházzügyi Hivatal elnöke 1959–1961 között.

[17] Philip Fabian Flynn (1905–1973) Passzionista szerzetespap. Irodalom: SEAN BRENNAN: *The Priest Who Put Europe Back together: the Life of Rev. Fabian Flynn*, CP. Washington D.C., 2018. Flynn később, 1956 októberét követően is jeleskedett a segélyszállítmányok szervezésében. Keresztes Sándor ötszáz vagonra emlékezik, amelyet személyesen fogadott és intézett, lásd: JAVORNICZKY ISTVÁN: *A magyarság és az egyház szolgálatában. Életútinterjú dr. Keresztes Sándorral*. A szöveget sajtó alá rendezte és szerkesztette: Keresztes András. Budapest, 2021. 234.

[18] Ortutay Gyula (1910–1978): vallás- és közoktatásügyi miniszter 1947–1950 között.

[19] Rákosi (1903-ig Rosenfeld) Mátyás (1892–1971); Révai (1916-ig Lederer) József (1898–1959); Farkas Mihály (Löwy Hermann) (1904–1965); Gerő (Singer, illegális nevén Szeges) Ernő (1898–1980); Vas (Weinberger) Zoltán (1903–1983). Utóbbiról lásd még alább.

[20] Utalás az Öszösvetségi Szentíráásra: Dániel könyve, 3. fejezet, 13–100. versek.

[21] Lenárd Ödön (1911–2003): piarista, 1945-től az Actio Catholica kulturális titkára volt Budapesten, hivatali feladata volt az iskolák államosítása ellen indított mozgalom ügyeinek intézése. Három koncepció s perben is elfelték: 1948-ban hat évre, majd 1961-ben, végül 1966-ban, újra elítélték. Összességében 19 évig és négy hónapig volt börtönben. 1977-ben VI. Pál pápa személyes közbenjárására engedték szabadon. 1979-től Budapesten, majd 1985-től Kismaroson élt, a ciszterci nővérek lelkészeként. Kutatta a katolikus papok politikai pereit. Erre a célra és az eredmények publikálására közhasznú alapítványt neveztek el róla, melynek alapszabályait a Magyar Katolikus Püspöki Kar 2006-ban fogadta el.

[22] Katolikus Szülők Vallásos Szövetsége, 1945. október 17. – 1948. június.

[23] A törvény a demokratikus államrend és köztársaság büntetőjogi védelméről szól, a 2. paragrafus büntettnak nyilvánítja a demokratikus államrend vagy köztársaság elleni bármiféle cselekedetet. Megjelent az 1946. évi Országos Törvénytar 1946. évi március hó 23-án kiadott 3. számában.

[24] Vas (Weinberger) Zoltán (1903–1983): kommunista politikus, író. 1945 februárjától a főváros közéleti-politikai kormánybiztos, májustól novemberig polgármestere. Ezt követően a Gazdasági Főtanács titkára, 1949 és 1953 között az Országos Tervhivatal elnöke, majd Komlón bányagazgató 1956-ban Nagy Imre mellé állt, osztozott a sorsában, de 1958-ban Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke pertörlést rendelt el. Ezt követően fordított és írói tevékenységgel foglalkozott.

Címkék:

[XII. Piusz](#) [10]

[Mihalovics Zsigmond](#) [11]

[emigráció](#) [12]

[egyházúldözés](#) [13]

[katolicizmus](#) [14]

[kommunizmus](#) [15]

[katolikus egyház](#) [16]

[Vatikán](#) [17]

Kiadás: 22. évfolyam (2022) 4. szám

Forrás webcím: <https://www.archivnet.hu/mihalovics-zsigmond-beadvanyai-xii-piusz-papahoz-i-resz>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/mihalovics-zsigmond-beadvanyai-xii-piusz-papahoz-i-resz>

- [2] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/xiipiusz_0.png
- [3] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/az-egyhaz-1848-ben-actio-catholica-kiadasa-sokszorozott-32-oldal/mihalovicsegyhaz1848-ban-1.jpg>
- [4] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/az-egyhaz-1848-ben-actio-catholica-kiadasa-sokszorozott-32-oldal/mihalovicsegyhaz1848-ban-2.jpg>
- [5] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/az-egyhaz-1848-ben-actio-catholica-kiadasa-sokszorozott-32-oldal/mihalovicsegyhaz1848-ban-korlevel.jpg>
- [6] <https://www.archivnet.hu/az-egyhaz-1848-ben-actio-catholica-kiadasa-sokszorozott-32-oldal>
- [7] <http://real.mtak.hu/107228/>
- [8] https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/vatikani_allamtitkarsag_torteneti_leveltaranak_inventariumai
- [9] <https://mek.oszk.hu/04100/04101/>
- [10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/xii-piusz>
- [11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mihalovics-zsigmond>
- [12] <https://www.archivnet.hu/cimkek/emigracio>
- [13] <https://www.archivnet.hu/cimkek/egyhazaldozes>
- [14] <https://www.archivnet.hu/cimkek/katolicizmus>
- [15] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kommunizmus>
- [16] <https://www.archivnet.hu/cimkek/katolikus-egyhaz>
- [17] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vatikan>